

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เรื่อง "การปฏิบัติตามจรรยาบรรณของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามการรับรู้ของคนเอง" แบ่งได้เป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 จรรยาบรรณ

ตอนที่ 2 จรรยาบรรณกับวิชาชีพ

ตอนที่ 3 ผลการสัมมนาและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 จรรยาบรรณ

1.1 ความหมายของจรรยาบรรณและจรรยาบรรณครู

คำว่า "จรรยาบรรณ" มีผู้ให้ความหมายไว้หลายประการ เช่น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525: 212-213) ได้ให้ความหมาย ความรูปศัพท์ไว้ว่า "จรรยา หมายถึง ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติในหมู่คณะ" ส่วนคำว่า "จรรยาบรรณ หมายถึง ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละอย่าง กำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของสมาชิก อาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้"

มานิตย์ มานิตเจริญ (2514: 361) ให้ความหมายของจรรยาว่า หมายถึง ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติ ส่วนคำว่า จรรยาบรรณ หมายถึง หลักเกณฑ์ความประพฤติ

กู๊ด (Good, 1945: 80) ได้เขียนไว้ใน Dictionary of Education ว่า จรรยาบรรณ (Code of Ethics) หมายถึง ความประพฤติที่ต้งามซึ่งกำหนดขึ้น เพื่อให้เป็นมาตรฐานการปฏิบัติอย่างมีขอบเขตและชัดเจน โดยความเห็นชอบของบุคคลหรือกลุ่มผู้สร้าง และถือปฏิบัติ เป็นมาตรฐานทางความประพฤติของบุคคลหรือกลุ่มนั้น ๆ

อมร รักษาสิทธิ์ (2511: 583) ให้ความหมายจรรยาบรรณว่าเป็นสิ่งที่
คณะบุคคลร่วมกลุ่ม ร่วมอาชีพ ร่วมกันก่อตั้งขึ้นเป็นแนวทางดำรงชีวิตของผู้ที่อยู่ในอาชีพนั้น ๆ
โดยปกติจะไม่มีอำนาจกฎหมายของบ้าน เมืองมาบังคับให้สมาชิกผู้ถือจรรยาบรรณนั้นต้องปฏิบัติ
ตาม

กระทรวงศึกษาธิการ (2522: 61) ได้กล่าวถึงจรรยาบรรณไว้ดังนี้
"จรรยาบรรณ เป็นคำสมาส มาจากคำ จรรยา กับ บรรณ คำว่าจรรยา หมายถึงความประพฤติ
กิจวัตรที่ควรประพฤติ คำว่าบรรณ หมายถึงหนังสือ ดังนั้นคำว่าจรรยาบรรณจึงหมายถึง
หนังสือแสดงความประพฤติหรือข้อกำหนดกิจวัตรที่ควรประพฤติ"

ชำเลื่อง วุฒิจันทร์ (2524: 130-131) เขียนไว้ในหลักการปลูกฝังคุณธรรม
และจริยธรรมแก่นักเรียนว่า จรรยาบรรณคือ เครื่องยึดเหนี่ยวใจบุคคลให้มีคุณธรรมและจริยธรรม

อรุณ รัตธรรม (2524: 157) ให้ความหมายของจรรยาบรรณไว้ดังนี้
"จรรยาบรรณ หมายถึง สิ่งที่ใช้ในการควบคุมความประพฤติภายใน ซึ่งสังคมหรือวงการของ
บุคคลในอาชีพใดอาชีพหนึ่งยอมรับว่าเป็นความประพฤติที่ดีที่ชอบ การกระทำอย่างไร เป็นการ
กระทำที่ผิดและสิ่งใดพึงปฏิบัติสิ่งใดพึงละเว้น"

อุทัย ทองขุน (2528: 76) กล่าวว่า จรรยาบรรณ คือข้อกำหนดคกิจวัตร
ที่บุคคลในสถานศึกษาและในอาชีพต่าง ๆ พึงประพฤติ ข้อมบังคับที่เป็นจรรยาบรรณก็คือคุณธรรม
และจริยธรรม บุคคลในสถานะและอาชีพต่าง ๆ พึงตระหนักและปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางที่
จะอำนวยประโยชน์สุขทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นในสังคม

จากการสัมภาษณ์เรื่องคุณธรรมสำหรับผู้ประกอบอาชีพครู ซึ่งจัดโดยคณะนิสิต
คุษภูษิตติค สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้นิยาม
ของจรรยาบรรณว่า "จรรยาบรรณเป็นแบบแผนที่สังคมวิชาชีพกำหนดขึ้น เพื่อควบคุมการปฏิบัติ
ตนของสมาชิกในวิชาชีพนั้น ๆ อันเกิดจากการไม่สามารถคุมตัวเองได้ จรรยาบรรณจะมีการ
ควบคุมจากภายนอกมากกว่าคุณธรรม (คุณธรรมเป็นสิ่งที่มียู่แล้วในมนุษย์และควบคุมได้ด้วย
ตนเอง) (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2529: 5)

ส่วนความหมายของจรรยาบรรณที่เฉพาะเจาะจงสำหรับวิชาชีพครู มีผู้กล่าวถึงที่น่าสนใจดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524: 4) เขียนถึงจรรยาบรรณครูไว้ว่า จรรยาบรรณครู หมายถึง ความดีหรือสิ่งที่ดีที่ครูจำเป็นต้องมีและต้องปฏิบัติ

ยนต์ ชุ่มจิต (2526: 70) ให้ความหมายจรรยาบรรณของครูว่า หมายถึง กิริยาที่ควรประพฤติปฏิบัติ

จากความหมายของจรรยาบรรณและจรรยาบรรณครูดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า จรรยาบรรณเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับแนวทางที่ควรประพฤติปฏิบัติซึ่งกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพใดอาชีพหนึ่งกำหนดขึ้น เพื่อให้สมาชิกผู้ร่วมอาชีพได้ยึดถือ เป็นแนวปฏิบัติ เพื่อป้องกันการเสื่อมเสียชื่อเสียงในหมู่คณะของผู้ประกอบการอาชีพนั้น ๆ และเพื่อคงไว้ซึ่งเกียรติคุณของอาชีพนั้น ๆ

ดังนั้นจรรยาบรรณครูจึง เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับแนวทางที่ควรประพฤติปฏิบัติซึ่งกำหนดขึ้นโดยกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพครู เพื่อให้สมาชิกผู้ร่วมอาชีพครูได้ยึดถือ เป็นแนวปฏิบัติ เพื่อป้องกันการเสื่อมเสียชื่อเสียงของครูและเพื่อคงไว้ซึ่งเกียรติคุณของอาชีพครู

1.2 ความสำคัญของจรรยาบรรณและจรรยาบรรณครู

จากความหมายของจรรยาบรรณตามที่เสนอข้างต้น จะเห็นได้ว่า จรรยาบรรณมีความสำคัญสำหรับผู้ประกอบการอาชีพที่มีเกียรติทุกอาชีพในอันที่จะยึดถือปฏิบัติตาม เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้ประกอบการอาชีพนั้น ๆ ให้เป็นผู้มีคุณธรรมอีกทั้งยังเป็นการยกฐานะของอาชีพที่มีจรรยาบรรณควบคู่กันให้ เป็นอาชีพที่สังคมยอมรับนับถือและยกย่องอีกด้วย

สมน อมรวิวัฒน์ (2530: 49-50) ได้กล่าวถึงจรรยาบรรณไว้ในหนังสือ การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ เรื่องกระบวนการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์: ไตรสิกขา มีความคอนหนึ่งว่า “. . .ทุกวิชาชีพย่อมมีจรรยาบรรณ การทำงานต้องมีคุณธรรม บุคคลที่ทำงานเลียงชีพโดยปราศจากจรรยาบรรณและคุณธรรมนั้น ไม่มีวันจะพบความสงบสุขในชีวิตได้เลย” และอีกคอนหนึ่งว่า “. . .สัมมาอาชีพะเป็นศีลที่ช่วยให้คนที่ประกอบการอาชีพโดยชอบดำรงชีวิตอยู่ได้โดยสมบูรณ์ สัมมาอาชีพะ เป็นข้อฝึกหัดและฝึกฝนให้บุคคล

ทำงานเลี้ยงชีวิตด้วยวิธีการที่สุจริตและจัดระเบียบการทำงานให้สำเร็จราบรื่น ไม่คั่งค้าง สับสน ความหมายของสัมมาอาชีวะจึงมิได้หมายถึงเพียงการประกอบอาชีพอย่างสุจริตและขยันหมั่นเพียรเท่านั้น หากแต่ยังหมายความถึงการดำรงตนอย่างเหมาะสมในงานอาชีพนั้น ๆ นั่นคือ การยึดถือจรรยาบรรณในวิชาชีพของคนและการประพฤติตนให้เป็นผู้คู่ควรกับสถานะและหน้าที่นั้น ๆ ด้วย"

ปรีชา เศรษฐีธร (2523: 78-79) กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของจรรยาบรรณไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. จรรยาบรรณช่วยควบคุมมาตรฐาน รับประกันคุณภาพและปริมาณที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพในการผลิตและการค้า
2. จรรยาบรรณช่วยควบคุมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพและผู้ผลิต-ผู้ค้า เช่น ให้ความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม ฯลฯ
3. จรรยาบรรณช่วยส่งเสริมมาตรฐานคุณภาพและปริมาณที่ดีมีคุณค่า และเผยแพร่ให้รู้จัก เป็นที่นิยม เชื่อถือ
4. จรรยาบรรณช่วยส่งเสริมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพและผู้ผลิต เช่น ให้เมตตา กรุณา ประองตอง เห็นอกเห็นใจ สามัคคีกัน ฯลฯ
5. จรรยาบรรณช่วยลดปัญหาอาชญากรรม ลดปัญหาการคดโกง ฉ้อฉล เอาเปรียบ เอาเปรียบ ลดการปลอมปน เห็นแก่ตัวและเห็นแก่ได้ ตลอดจนความขี้โกง ความใจแคบไม่ยอมเสียสละ
6. จรรยาบรรณช่วยเน้นให้เห็นชัด เจนยิ่งขึ้นในภาพพจน์ที่ดีของผู้มีจริยธรรม เช่น ในการเสียสละ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ในการรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานและอาชีพอย่างแท้จริง
7. จรรยาบรรณช่วยทำหน้าที่ที่พึงปฏิบัติตามกฎหมาย สำหรับผู้ประกอบอาชีพให้เป็นไปโดยถูกต้องตามท่านองคลองธรรม

สำหรับความสำคัญของจรรยาบรรณครู ชนดี ชุ่มจิต (2524: 27) ได้สรุปความสำคัญไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. เป็นแนวทางประพฤติกปฏิบัติในการทำงานร่วมกัน
2. เพื่อป้องกันมิให้ครูประพฤติปฏิบัติในวิชาชีพครูไปในทางที่เสื่อม เสีย
3. เพื่อ เป็นการยกฐานะวิชาชีพครูให้สูงขึ้นและ เป็นที่เคารพนับถือของสังคม

ทั่วไป

4. เป็นการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีความ เจริญก้าวหน้าในการประกอบวิชาชีพครู

อรุณ รักธรรม (2524: 183) ได้กล่าวถึงจรรยาบรรณไว้ในหนังสือ พฤติกรรมข้าราชการไทยว่า ". . .อาจารย์หรือครูที่เป็นผู้อบรมสั่งสอนข้าราชการ เหล่านั้น ย่อมมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมที่เป็นอยู่ขณะนี้ ถ้าหากอาจารย์ซึ่งถือ เสมือนแทนพิมพ์ขาด เสียแล้วซึ่งจรรยาบรรณของคนดี จะสั่งสอนบุคคลอื่นให้กระทำในสิ่ง เหล่านี้ได้อย่างไร"

บริบูรณ์ บุญหนุน (2530: 9) กล่าวโดยสรุปไว้ในส่วนที่เป็นความสำคัญ ของจรรยาบรรณในวิชาชีพครูว่า มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพของครูเป็นอย่างยิ่ง ถ้า หากละเลยไม่ประพฤติปฏิบัติก็จะทำให้เกิดความ เสื่อม เสียคือวิชาชีพครู

จันทร์วรรณ เทวรักษ์ (2524: 33) ได้กล่าวถึงผลที่เกิดจากการที่ครูมี จรรยาบรรณหรือความประพฤติที่ดีว่าจะช่วยรักษาสิ่งมีค่า 3 ประการคือ ประการแรก รักษา ชื่อเสียงวงศ์ตระกูลของตนเองด้วยความ เป็นคนดี เป็นตัวอย่างของครอบครัว ประการที่สอง รักษาคุณค่าของอาชีพที่อาจถือได้ว่าเป็นอาชีพที่สูงสุด และประการที่สาม รักษาความมั่นคง ของประเทศชาติ เพราะครูช่วยสร้างคนดีมาพัฒนาประเทศ

1.3 ความเป็นมาของจรรยาบรรณครู

ใน พ.ศ. 2438 เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (ทร บุญนาค) เสนาบดีคนแรก ของกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน) ได้จัดตั้ง "วิทยาสถาน" เพื่อเป็นสถานที่ให้ครูได้มาชุมนุมกันและได้ เชื้อเชิญผู้มีความรู้มาแสดงปาฐกถาเรื่องต่าง ๆ โดย เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (เมื่อครั้งยังเป็น นายสนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) เป็นผู้ที่มา แสดงปาฐกถาที่วิทยาสถานเป็นคนแรก ต่อมาอีก 5 ปีคือใน พ.ศ. 2443 มีการจัดตั้ง "สภาไทยาจารย์" เพื่อ เป็นที่สัาห รับประชุมและอบรมครูขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่แขวงบางกอกน้อย

จังหวัดธนบุรี เปิดทำการทุกวันพระซึ่งเป็นวันหยุดราชการ การจัดตั้งวิทยาทานสถานและสภาไทยจารย์นั้นมีจุดประสงค์เพียง เพื่อ เป็นสถานที่ในการอบรมและให้ความรู้แก่ครู เท่านั้น ยังไม่มีลักษณะ เป็นรูปสมาคมวิชาชีพแต่อย่างใด ต่อมาใน พ.ศ. 2445 กรมศึกษาธิการก็ได้จัดตั้งสโมสรทางวิชาการครูขึ้นเรียกว่า "สมาคมอาจารย์สโมสรสถาน" ในบริเวณวัดอรุณราชวราราม จังหวัดธนบุรี หลังจากนั้นก็ได้จัดประชุม ณ สโมสรสถานนี้ติดต่อกันมา 26 ครั้ง โดยมีพระยาวชิรธรราชธานินทร์ (ม.ร.ว.เปีย มาลากุล) อธิบดีกรมศึกษาธิการ ดำรงตำแหน่งสถานายก เป็นประธานในที่ประชุม และหลวงไพศาลศิลปศาสตร์ (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) เป็นเลขานุการ ต่อจากนั้นได้ย้ายสถานที่ตั้งของสมาคมอาจารย์สโมสรสถานไปตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมวัดราชบูรณะ จังหวัดพระนคร เมื่อปลายปี พ.ศ. 2445 และอีก 1 ปีต่อมา กรมศึกษาธิการจึงได้จัดตั้งสมาคมอาจารย์สโมสรสถานนี้เป็นรูปสมาคมชื่อ "สมาคมอาจารย์สมาคม" เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2447 โดยกำหนดวัตถุประสงค์หลักไว้ 3 ประการ คือ

1. การส่งเสริมด้านวิชาการ
2. การสังสรรค์สโมสร
3. การทำกิจกรรมด้านกีฬาและบันเทิง

สมาคมอาจารย์สมาคมได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสมาคมโดยตลอดมา จนกระทั่ง พ.ศ. 2448 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งยังดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร มีพระมหากรุณาธิคุณทรงรับสมาคมไว้เป็นพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมอาจารย์สมาคมได้ดำเนินการด้วยดีเป็นเวลา 40 ปีเศษ มีจำนวนสมาชิกประมาณ 4,000 คน จนกระทั่งถึง พ.ศ. 2471 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2471 ขึ้น นับเป็นกฎหมายที่มีผลต่อสถานภาพของข้าราชการทั่วไปรวมทั้งข้าราชการครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนรัฐบาลด้วย ต่อจากนั้นได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือนอยู่หลายครั้ง และใน พ.ศ. 2488 รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติครูขึ้น โดยมีจุดประสงค์ต้องการให้ครูปกครองครู เพราะอาชีพครูนั้นมีลักษณะแตกต่างไปจากข้าราชการพลเรือนฝ่ายอื่น ๆ ทั้งด้านภารกิจ หน้าที่ ตำแหน่ง การเข้าสู่ตำแหน่งและโดยเฉพาะอย่างยิ่งจรรยาบรรณของอาชีพครู ที่สังคมเคร่งครัดในระเบียบประเพณี จรรยาบรรณการปฏิบัติตนของผู้เป็นครู ค่านิยมของสังคมไทยคาดหวังในความเป็น

ครูไว้สูง ไม่เหมือนข้าราชการฝ่ายอื่น ๆ และตามพระราชบัญญัติครู พ.ศ. 2488 นี้เอง ได้กำหนดให้ตั้งสภาของครูขึ้นเรียกว่า "คุรุสภา" และให้ครูทุกคนเป็นสมาชิกของสภาที่กำหนดให้คุรุสภาทำหน้าที่แทนสมาคมอาจารย์สมาคม นอกจากนั้นก็ให้ทำหน้าที่ควบคุม ดูแล จรรยาบรรณ ส่งเสริมสวัสดิการต่าง ๆ ของครู และทำหน้าที่บริหารงานบุคคลแทนคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

คุรุสภาจึงเป็นองค์กรครูแห่งแรกที่มีบทบาทเกี่ยวกับการส่งเสริมและควบคุมระเบียบวินัย จรรยาบรรณครู ซึ่งต่อมาใน พ.ศ. 2506 คุรุสภาในฐานะองค์กรวิชาชีพครูนี้ จึงได้วางระเบียบเพื่อให้ครูได้ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติขึ้น 2 ฉบับด้วยกันคือ ระเบียบประเพณีของครูว่าด้วยจรรยาบรรณของครู พ.ศ. 2506 และระเบียบประเพณีของครูว่าด้วยวินัยครู พ.ศ. 2506 ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2528: 10-28)

ระเบียบประเพณีของครูว่าด้วยจรรยาบรรณของครู พ.ศ. 2506

1. ครูควรมีสรีรธาในอาชีพครูและให้เกียรติแก่ครูด้วยกัน
2. ครูควรบำเพ็ญตนให้สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นครู
3. ครูควรใส่ใจศึกษาหาความรู้ ความชำนาญอยู่เสมอ
4. ครูควรตั้งใจสั่งสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติ
5. ครูควรร่วมมือกับผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอนเด็กอย่างใกล้ชิด
6. ครูควรรู้จักเสียสละและรับผิดชอบในหน้าที่การงานที่วาง
7. ครูควรรักษาชื่อเสียงของคณะครู
8. ครูควรรู้จักมัธยัสถ์และพยายามสร้างฐานะของตนเอง
9. ครูควรยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือและไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น
10. ครูควรบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

ระเบียบประเพณีของครูว่าด้วยวินัยครู พ.ศ. 2506

1. ครูต้องสนับสนุนและปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลด้วยความบริสุทธิ์ใจ
2. ครูต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่ ระวัง

รักษาประโยชน์ของสถานศึกษา

3. ครูต้องสุภาพเรียบร้อย เชื้อหัง และไม่แสดงความกระด้างกระเดื่อง
ต่อผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่การงาน
โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา

ในการปฏิบัติหน้าที่การงานห้ามมิให้กระทำการข่มขู่ผู้บังคับบัญชาเหนือคน
เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป เป็นผู้สั่งให้กระทำหรือได้รับอนุญาต เป็นพิเศษชั่วคราวชั่วคราว

4. ครูต้องอุทิศเวลาของคนให้แก่สถานศึกษา จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่
การงานมิได้

5. ครูต้องประพฤติตนอยู่ในความสุจริตและปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความ
ซื่อสัตย์เที่ยงตรง

6. ครูต้องรักษาชื่อเสียงมิให้สิ้นชื่อว่า เป็นผู้ประพฤติชั่ว

ห้ามมิให้ประพฤติการใด ๆ อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติยศและชื่อเสียง
ของครู เช่น ประพฤติตนเป็นคนเสเพล เสพเครื่องทองของเมาจนไม่สามารถครองสติได้
มีหนี้สินรุงรัง หมกมุ่นในการพนัน กระทำความผิดอาญา ประพฤติผิดในทางประเวณีคือบุคคล
หรือคู่สมรสของผู้อื่น กระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการอื่นใดอันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์
ของตำแหน่งหน้าที่ของตน

7. ครูต้องประพฤติตน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และไม่คูหมั่นเหยียดหยาม
บุคคลใด ๆ

8. ครูต้องถือปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมของสถานศึกษา

9. ครูต้องรักษาความสัมพันธ์ระหว่างครูและช่วยเหลือซึ่งกันและกันใน
หน้าที่การงาน

10. ครูต้องรักษาความลับของศิษย์ ผู้ร่วมงาน และสถานศึกษา

กล่าวได้ว่าระเบียบทั้งสองนี้เป็นจรรยาบรรณในวิชาชีพครูที่กำหนดขึ้นเป็น
ลายลักษณ์อักษร เป็นครั้งแรก และได้ใช้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับครูตลอดมาเป็นเวลา 20 ปี
จนกระทั่งถึง พ.ศ.2526 กุรุสภาจึงได้ออกประกาศยกเลิกระเบียบทั้ง 2 ไป และได้ให้
ระเบียบใหม่เรียกว่า "ระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยการระเบียบประเพณี

ของครู พ.ศ. 2526" มีรายละเอียดดังนี้

ระเบียบคุรุสภา

ว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู

พ.ศ. 2526

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณตามระเบียบประเพณีของครูและระเบียบคุรุสภาว่าด้วยวินัยตามระเบียบประเพณีของครูเสียใหม่ให้เหมาะสม

คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526"

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2526 เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2506 ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2506 และระเบียบหรือคำสั่งอื่นใด ซึ่งขัดแย้งกับระเบียบนี้

ข้อ 4 ครูต้องมีจรรยาบรรณอันดีงามและต้องอยู่ในวินัยตามระเบียบประเพณีของครูต่อไปนี้

4.1 เสื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ

4.2 ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น

4.3 ตั้งใจสั่งสอนศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้

4.4 รักษาชื่อเสียงของตนมิให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ห้ามประพฤติการใด ๆ อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติและชื่อเสียงของครู

4.5 ถือปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมอันดีงามของสถานศึกษาและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบ

แผนของสถานศึกษา

4.6 ถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่ปิดเบือนและปิดบังอำพราง ไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของคนไปใช้ในทางทุจริตหรือ เป็นภัยต่อมนุษยชาติ

4.7 ให้เกียรติแก่ผู้อื่นทางวิชาการโดยไม่นำผลงานของผู้ใดมาแอบอ้างเป็นผลงานของตน และไม่เบียดบังใช้แรงงานหรือนำผลงานของผู้อื่นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน

4.8 ประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเที่ยงธรรม ไม่แสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

4.9 สุภาพเรียบร้อย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ รักษาความลับของศิษย์ ของผู้ร่วมงานและสถานศึกษา

4.10 รักษาความสามัคคีระหว่างครูและช่วย เหลือกันในหน้าที่การงาน

ข้อ 5 ให้เลขาธิการคุรุสภาเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ 23 สิงหาคม 2526

(ลงนาม) นายชวน หลีกภัย

(นายชวน หลีกภัย)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ประธานกรรมการอำนวยการคุรุสภา

ระเบียบคุรุสภาดังกล่าวข้างต้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากการศึกษาค้นคว้าของคณะอนุกรรมการร่างจรรยาบรรณ ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2523 ซึ่งสรุปจรรยาบรรณเป็น 4 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 คุณธรรมของครู

1. ศรัทธาในอาชีพครู อุทิศตนเพื่อศิษย์และการศึกษา
2. ซำรงและส่งเสริมเกียรติแห่งอาชีพครู
3. บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

หมวดที่ 2 เอกลักษณะของครู

1. ดำรงตนอย่างเรียบง่าย ประหยัด เหมาะสมกับสภาพอาชีพครู
2. มีอารมณ์มั่นคงและสามารถควบคุมอารมณ์ได้ทั้งในเวลาและนอกเวลาสอน
3. มีสัจจะ ความจริงใจ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ครูและต่อตนเอง สามารถร่วมงานเป็นหมู่คณะได้
4. ปฏิบัติตามคำสอนในศาสนาที่ตนเคารพนับถือ ให้เป็นตัวอย่างที่ดีของศิษย์
5. เป็นคนมีกิริยาวาจา สุภาพ อ่อนโยน และแข็งแรง เรียบร้อย เหมาะสมเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์
7. ใฝ่หาความรู้ สืบสาว และปรับปรุงแก้ไขตนเองและงานสอนอยู่เสมอ
8. กระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียร และตั้งใจใช้กลวิธีสอนให้ศิษย์เกิดความรู้ จนเป็นแบบอย่างการสอนที่ดีได้
9. มีความคิดริเริ่ม และนำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้สอนศิษย์
10. รู้จักผ่อนปรนต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานครูและหาทางแก้ไขด้วยสันติวิธี
11. ออกทนต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของศิษย์และแสวงหาหนทางฝึกอบรมศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของสังคม
12. ให้เกียรติศิษย์โดยไม่เลือกเชื้อชาติ ศาสนา ฐานะครอบครัว เพศ และวัย
13. เป็นผู้มีใจกว้างและมีน้ำใจนักกีฬา รับฟังความคิดเห็นของศิษย์ และเปิดโอกาสให้ศิษย์ได้ปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอ
14. เอาใจใส่ต่อการเรียน ความประพฤติ และความเป็นอยู่ของศิษย์อยู่เสมอ
15. เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของศิษย์
16. เป็นผู้เห็นศิษย์มีความสำคัญและพิจารณาคุณค่าของศิษย์แต่ละคนด้วยเหตุผล

17. เป็นผู้ที่น่าเคารพรักและทำให้ศิษย์เกิดความอบอุ่นใจ
18. มีความยุติธรรมและคิดลึนใจหรือลงโทษศิษย์อย่างมีเหตุผล
19. เป็นผู้ที่ควรแก่การยกย่องนับถือใน เชิงภูมิปัญญาและเชาวน์ไหวพริบ

ในด้านการอบรมสั่งสอน

20. สามารถบรรยายอธิบายเรื่องยากให้เข้าใจง่าย

หมวดที่ 3 การรักษาวินัยแห่งวิชาชีพครู

1. ไม่พึงเปิดเผยความลับของศิษย์อันอาจทำให้เกิดความเสียหายหรืออับอายโดยไม่จำเป็น
 2. ไม่อาฆาตพยามาหาศิษย์
 3. เข้าสอนโดยสม่ำเสมอ ไม่ปิดบังอำนาจหรือปิด เบือน เนื้อหาสาระทางวิชาการ
 4. ต้องสุภาพเรียบร้อย เชื่อฟังและไม่แสดงความกระด้างกระเดื่องต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา
 5. ต้องถือและปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมที่ดีของสถานศึกษา
 6. ต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่
- ระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของสถานศึกษา
7. ต้องอุทิศ เวลาของตนให้สถานศึกษาและไม่ละทิ้งหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย
 8. ต้องรักษาชื่อเสียงของสถานศึกษา
 9. ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจังด้วยความรับผิดชอบและ เสียสละ
 10. ให้เกียรติแก่เพื่อร่วมอาชีพและบุคคลทั่วไป
 11. ไม่อุทหมิ่น เทียดทยามศาสนาหรือบุคคลทั่วไป
 12. ต้องรักษาความลับของ เพื่อนร่วมงานและสถานศึกษา
 13. ต้องรักษาและส่งเสริมความสามัคคีของหมู่คณะ
 14. ต้องไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริตหรือ เป็นภัยต่อมนุษยชาติ

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

15. ต้องแสดงออกโดยเปิดเผยในกรณีที่น่าผลงานของบุคคลอื่นมาใช้ใน

ผลงานของตน

16. ต้องรักษาชื่อเสียงมิให้ขึ้นชื่อว่าประพฤดิชั่ว

17. ต้องสนับสนุนและปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลด้วยความบริสุทธิ์ใจ

หมวดที่ 4 บทบาทของครูต่อบุคคลและสังคม

1. ยึดมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

2. ส่งเสริมกิจกรรมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็น

ประมุข

3. ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันด้วยกันและระหว่างสถาบันกับ

ชุมชน

4. สร้างและส่งเสริมความสามัคคีอันดีระหว่างครูกับผู้ปกครอง

5. ดำรงชีวิตและปฏิบัติตน เป็นตัวอย่างที่ดีของชุมชน

6. พึงรับใช้สังคมด้วยการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

7. โอบอ้อมอารีมีน้ำใจต่อผู้อื่น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 จรรยาบรรณกับวิชาชีพ

2.1 ความหมายและองค์ประกอบของวิชาชีพ

วิชาชีพ หมายถึง อาชีพที่ต้องใช้ความรู้ มีหลักวิชา เพื่อการปฏิบัติ บางวิชาชีพเป็นศาสตร์เฉพาะ จะมีความแหลมคมและชัดเจนมาก แต่วิชาชีพที่ต้องใช้ศาสตร์หลายศาสตร์ผสมผสานกัน อาจมีความแหลมคมน้อย

องค์ประกอบหรือลักษณะสำคัญของศาสตร์ที่จะ เป็นวิชาชีพคือ การมีเนื้อหาวิชากว้างขวางและใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีระยะเวลาในการฝึกฝน ปฏิบัติงานพอสมควร อาศัยความรับผิดชอบและต้องมีจรรยาบรรณของวิชาชีพ (สำนักงาน เลขาธิการ-คุรุสภา 2529: 6)

ศาสตราจารย์ จิตติ ดิงศภัทย์ (2528: 113) ได้กล่าวถึง ความหมายของวิชาชีพไว้ว่า การงานอันเป็นวิชาชีพหมายถึง งานที่ต้องใช้ความรู้พิเศษ ทางวิชาการ ในส่วนความคิด ไม่ใช่ในทางกำดั่งกาย มีผล เป็นการผูกขาดทำได้แค่โดยบุคคลผู้มีคุณสมบัติอันศึกษาอบรมโดยเหมาะสม เป็นการจำกัดจำนวนอยู่ในตัวเอง เหตุนี้จึงต้องมีอุดมคติที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ แม้การประกอบวิชาชีพนั้นจำเป็นเพื่อความอยู่ดี กินดีของคนและครอบครัว ผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ๆ ก็จะต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวเป็นใหญ่ยิ่งกว่าความเห็นแก่ประชาชน

ล่อ หุดางกูร (2521: 91-92) ให้ความหมายของวิชาชีพไว้ดังนี้ คำว่า วิชาชีพ หรือ Profession หมายถึง บริการของอาชีพหนึ่ง ๆ ในระดับสถาบันของสังคม ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีหน้าที่ให้บริการเฉพาะด้าน ซึ่งต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญแท้จริงในการนั้น เพื่อประกันประสิทธิผลของบริการและความปลอดภัยของสังคม
2. เป็นบริการในสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ซึ่งสังคมพยายามจัดสรรขึ้น เพื่อให้บริการแก่สมาชิกตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง เช่น บริการการแพทย์ การพยาบาล การทนายความ คุลาการ การศึกษา ฯลฯ และจะเพิ่มพูนมากขึ้นตามความเจริญในอารยธรรม ความก้าวหน้าทางวิชาการและ เศรษฐกิจของแต่ละสังคม

3. เป็นบริการที่ต้องการธรรมจรรยาที่สูงพอของผู้ให้บริการ เพราะความมีสิทธิ์เฉพาะในการให้บริการนั้น ๆ ผู้ให้บริการจะต้องมีทั้งความรู้ความสามารถในการมีวิจรรณญาณ และคุณธรรม เป็นที่เชื่อถือ ไว้วางใจได้ว่าจะไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ไม่ก่อความเสียหายให้แก่ผู้รับบริการและสังคมโดยรวม

2.2 ลักษณะของวิชาชีพ

โดยทั่วไปแล้วมีความเชื่อกันว่า อาชีพชั้นสูงเท่านั้นจึงจะได้รับเกียรติให้ถือว่าเป็นวิชาชีพ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2528: 7) ได้มีผู้ให้หลักเกณฑ์ของวิชาชีพไว้หลายท่าน เช่น

เอฟเวอเรท ฮิว (Everett Hughe อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2528: 7) กล่าวว่า วิชาชีพ เป็นสัญลักษณ์ของความคิดที่ปรารถนาหรือต้องการที่จะทำงานทั่วไปหรือส่วนตัว เพราะว่าอาชีพที่มีเกียรติมากนั้นเราเรียกว่า "วิชาชีพ" วิชาชีพชั้นสูงที่จัดไว้ได้แก่ แพทย์ วิศวกร สถาปนิก เป็นต้น

ยงค์ ชุ่มจิต (2526: 181) ได้กล่าวถึงวิชาชีพไว้ในหนังสือปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครูว่ามีลักษณะดังนี้ คือ

1. มีจรรยาบรรณ (Code of Ethics) ไว้ควบคุมพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น แพทย์ก็มีจรรยาแพทย์ อาชีพทนายความหรือนักกฎหมายก็มีจรรยาบรรณของนักกฎหมาย เป็นต้น

2. ระยะเวลาการศึกษาอบรมยาวนาน (Professional Training) ผู้ประกอบอาชีพชั้นสูงต้องมีเวลาในการฝึกอบรมในสถาบันอุดมศึกษา เป็นเวลานานพอสมควรอย่างน้อยเป็นเวลา 4 ปี หลังจากระดับมัธยมศึกษา

3. ความเป็นอิสระในการประกอบอาชีพ (Professional Autonomy) ผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูงทุกชนิด สามารถใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการ และการตัดสินใจพิจารณาในงานในหน้าที่ด้วยตนเอง

4. มีองค์การพิทักษ์ผลประโยชน์ (Professional Organization) ผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูงทุกคนจะได้รับความคุ้มครอง สวัสดิภาพ และส่งเสริมความสามารถของ

คนจากองค์กรที่ทักษะผลประโยชน์ เช่น นักกฎหมายมีเนติบัณฑิตยสภา เป็นต้น

5. ให้บริการแก่สังคม (Social Service) ผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูงจะต้องให้บริการแก่สังคม ทั้งทางตรงและทางอ้อม

6. ใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ (Intellectual Methods) หมายความว่า ในการปฏิบัติคือผู้รับบริการของวิชาชีพนั้น ต้องอาศัยความรู้และสติปัญญาเป็นพื้นฐานสำคัญมากกว่าการใช้ทักษะหรือความชำนาญเพียงด้านเดียว

2.3 วิชาชีพครู

วิจิตร ศรีสอน (สุโขทัยธรรมาธิราช 2527: 22-25) กล่าวถึงวิชาชีพครู ในฐานะวิชาชีพชั้นสูงสาขาหนึ่ง คือเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูงแล้ว จะเห็นว่า วิชาชีพครูมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับ เกณฑ์มาตรฐานทุกประการ สรุปได้ดังนี้

1. วิชาชีพครูให้บริการที่ให้แก่สังคมที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงและจำเป็นที่สังคมต้องมีบริการดังกล่าว วิชาชีพครูถือได้ว่าเป็นวิชาชีพหลักที่เป็นแหล่งกำเนิดของวิชาชีพอื่น ๆ เพราะถ้าปราศจากบริการจากวิชาชีพครูแล้ว การพัฒนาคนเพื่อให้เป็นสมาชิกของวิชาชีพอื่น เช่น แพทย์ วิศวกร นักบัญชี ฯลฯ ย่อมจะกระทำไม่ได้ พิจารณาในแง่นี้แล้ว จะเห็นได้ชัดเจนว่า บริการที่วิชาชีพครูให้แก่สังคม เป็นบริการที่จำเป็น เฉพาะเจาะจง ไม่ซ้ำซ้อนกับวิชาชีพอื่น รวมทั้งเป็นพื้นฐานของวิชาชีพอื่นด้วย

2. การใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ วิชาชีพครูต้องใช้วิธีการแห่งปัญญาเป็นอย่างมาก เพราะการสอนเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยมไปสู่เยาวชน ต้องอาศัยความรู้ ความคิด หลักการ และทฤษฎีในการให้บริการ การที่ครูมีบทบาทสำคัญในการกำหนดว่าจะสอนอะไร จะสอนอย่างไรจึงจะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวเองไปในทางที่ปรารถนา เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยการวินิจฉัยใคร่ครวญด้วยวิธีการแห่งปัญญา จึงจะสามารถให้บริการได้ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

3. ผู้มีวิชาชีพครูจำเป็นต้องได้รับการศึกษาอบรมให้ เป็นผู้ที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่จะสอนอย่างลึกซึ้ง มีความรู้กว้างที่จะเข้าใจตนเอง ผู้อื่นและสังคม สิ่งแวดล้อม รู้หลักการและวิธีสอน รวมทั้งสามารถประยุกต์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระยะเวลาที่จะศึกษา เพื่อเตรียมตัว เป็นครู จะต้องใช้ระยะเวลายาวนานพอสมควร

4. วิชาชีพครู เป็นวิชาชีพชั้นสูงที่สมาชิกมีความ เป็นอิสระ และมีเสรีภาพ ทางวิชาการในการให้บริการตามมาตรฐานของวิชาชีพอยู่ไม่น้อยกว่าวิชาชีพอื่น ๆ

5. วิชาชีพครู เป็นวิชาชีพที่มุ่งบริการแก่ผู้อื่นมากกว่าการหาประโยชน์จาก ผู้รับบริการ จึงต้อง เป็นวิชาชีพที่มีจรรยาบรรณเป็นแนวทางในการปฏิบัติวิชาชีพ เช่นเดียวกับ วิชาชีพอื่นที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน

6. วิชาชีพครู มีสถานวิชาชีพ เป็นแหล่งกลางในการสร้างสรรค์จรรยาบรรณ มาตรฐานของวิชาชีพ และ เป็นแหล่งกลางในการสร้าง เสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันกับ วิชาชีพ ซึ่งได้แก่ "คุรุสภา"

2.4 ลักษณะและบทบาทของครู

วิชาชีพครูได้รับการยกย่องว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง ครูในฐานะที่เป็นบุคลากร หลักของอาชีพครู จึงมีฐานะ เป็นสมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงที่มีบทบาทสำคัญคือวิชาชีพ คือนักเรียน และคอสังคม เป็นอันมาก ดังที่คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา ได้ประมวล วิเคราะห์ลักษณะ และบทบาทที่พึงประสงค์ของครูไว้ครบถ้วนสมบูรณ์พอสมควรในการวางพื้นฐาน เพื่อการปฏิรูปการศึกษา เมื่อ พ.ศ. 2517 ไว้ดังนี้ (รายงานคณะกรรมการวางพื้นฐาน เพื่อปฏิรูปการศึกษา 2519: 172-174)

1. ลักษณะและบทบาททั่วไป

1.1 รักการอ่าน รักการศึกษาค้นคว้า ปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีความมั่นใจ และศรัทธาในอาชีพครู

1.2 มีความคิด เป็นของตัวเอง กล้าแสดงออก เพื่อเผยแพร่ความคิด เห็นหรือความรู้ใหม่ ๆ คอสาธารณชนหรือ เพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนโดยบริสุทธิ์ใจ

1.3 ประพฤติและวางตนอยู่ในกรอบศีลธรรม จรรยา อันเป็นบรรทัด ฐานที่ยอมรับกันทั่วไปในชุมชน

1.4 ประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพพอสมควรแก่สภาพ ฐานะ มากนั้น มีธัมม์ อุดม ไม่เห็นแก่ความเจริญทางวัตถุเกินกว่าคุณธรรมและจริยธรรม

2. บทบาทคือนักเรียน

2.1 เปลี่ยนแปลงจากบทบาทที่เป็นผู้บอก ผู้แสดงนำเสียทุกกรณีในการเรียนการสอน มาเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่ม สนับสนุนให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ เป็นผู้ช่วยและผู้แนะนำให้นักเรียนมีหลัก รู้จักวิธีที่จะศึกษาค้นคว้า และเลือกทางของตนเองได้โดยไม่มีภาระบังคับให้เชื่อตามครู เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอิสระอย่างมีเหตุผล

2.2 ฝึกนักเรียนให้มีความสามารถในการทำงานรวมกลุ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ อดทนต่อการถูกวิจารณ์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความอดกลั้น มีวินัยในตนเอง สำนึกในสิทธิของตนเองและผู้อื่น เคารพกฎของสังคมในการอยู่ร่วมกัน รู้จักใช้สิทธิและพิทักษ์สิทธิ รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม รู้แพ้รู้ชนะ เคารพเสียงส่วนมาก รับฟังเสียงส่วนน้อย

2.3 สนใจศึกษาธรรมชาติและความแตกต่างในตัวของแต่ละคนเพื่อนำมา เป็นข้อสังเกตพิจารณาในการปฏิบัติตัวต่อศิษย์ ให้ความรักความเอาใจใส่อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้ได้รับความสนิทสนมและความไว้วางใจจากศิษย์ เป็นการขจัดช่องว่างระหว่างครูกับศิษย์อย่างได้ผล

2.4 พยายามค้นหาความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของนักเรียนแต่ละคน เพื่อหาทางส่งเสริมแนะนำการเลือกวิชาและอาชีพแก่นักเรียนให้เหมาะสม

2.5 ส่งเสริมให้นักเรียน เป็นคนฝึกฝนในคุณธรรม จริยธรรม โดยไม่หลงใหลวัตถุและเห็นคุณค่าของการรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ

3. บทบาทคือสังคม

3.1 มีความรู้และความสนใจในการ เกษตรพอที่จะเข้าใจและสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเกษตรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี โดยคำนึงว่าสังคมไทยส่วนใหญ่เป็นสังคม เกษตรกรรม

3.2 ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยแก่ชุมชน โดยประพฤติตน เป็นแบบอย่างและชักนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม โอกาสอันเหมาะสม

3.3 รักรความยุติธรรมและกล้าหาญที่จะต่อสู้เพื่อความ เป็นธรรมของ สังคมด้วยปัญญาและสติ ตามกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมตามครรลองของขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และตามสิทธิแห่งกฎหมาย

3.4 ทาโอกาส เข้ามามีส่วนร่วมโดยเต็มใจในกิจกรรมค้ำต่าง ๆ ของ ท้องถิ่น ลูกศิษย์คน เป็นที่ปรึกษาหรือช่วยแก้ปัญหาของท้องถิ่น โดยเฉพาะชนบท เพื่อสร้างสัมพันธภาพ และความ เข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในท้องถิ่น

นอกจากลักษณะและบทบาทของครูตามที่คณะกรรมการวางพื้นฐาน เพื่อปฏิรูป การศึกษาได้กำหนดไว้ 3 ประการดังกล่าวแล้วนั้น สวงวน สุทธิเลิศอรุณ (2526: 76-79) ยังได้กล่าวถึง บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของครูไว้ในหนังสือปรัชญาและคุณธรรม สำหรับครูว่า ครูควรมีบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบ 4 ลักษณะดังนี้

1. บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูในลักษณะทั่ว ๆ ไป
2. บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูในลักษณะจรรยาบรรณ
3. บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูตามมาตรฐานกำหนดค่าแห่ง
4. บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูในลักษณะที่พึงประสงค์ (ตาม ทัศนคติของคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา)

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูในลักษณะทั่ว ๆ ไป มีดังนี้

1. บทบาทของครูที่มีต่อนัก เรียน
 - 1.1 รับผิดชอบการสอนในวิชาและชั้น เรียนที่ได้รับมอบหมาย จัด เตรียมการสอน ทำบันทึกการสอน จัดหาหรือทำอุปกรณ์การสอน วัดและประเมินผลการ เรียน การสอน จัดทำสมุดบัญชี เรียกชื่อและงานตุรการที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2 รับผิดชอบการอบรมนักเรียน และประพฤตินคน เป็นแบบอย่างที่ดี แก่นักเรียน
 - 1.3 ดูแลเรื่องสุขภาพ และอนามัยของนักเรียน
 - 1.4 เป็นที่ปรึกษาและให้บริการแนะแนวแก่นักเรียน

2. บทบาทของครูคือ เพื่อนครู

- 2.1 รักษาความลับของเพื่อนครู
- 2.2 ช่วยเหลือการงานของเพื่อนครู
- 2.3 ให้คำแนะนำ ความรู้ใหม่ ๆ และแหล่งวิชาการให้แก่เพื่อนครู
- 2.4 ดูแลและรักษาผลประโยชน์ของเพื่อนครู
- 2.5 ช่วยทำหน้าที่แทน เพื่อนครูเมื่อจำเป็น

3. บทบาทของครูที่มีต่อครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่

- 3.1 ให้ความเคารพต่อครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ในฐานะผู้บังคับบัญชา
- 3.2 ปฏิบัติตามคำสั่งของครูใหญ่หรือผู้บริหาร
- 3.3 สนับสนุนนโยบายการบริหารงานของครูใหญ่ หรือผู้บริหารโดย

สุจริตใจ

4. บทบาทของครูที่มีต่อโรงเรียน

- 4.1 ช่วยพัฒนาโรงเรียน
- 4.2 ช่วยสร้างและรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน
- 4.3 ช่วยงานธุรการและกิจการอื่น ๆ ของโรงเรียน

5. บทบาทของครูที่มีต่อชุมชน

- 5.1 สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน
- 5.2 ให้บริการแนะนำด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 5.3 ให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนตามที่ชุมชนต้องการ

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูในลักษณะจรรยาบรรณ

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูในลักษณะจรรยาบรรณนี้ ได้แก่ การ

ที่ครูพึงปฏิบัติตามระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู

พ.ศ. 2526 ซึ่งถือว่าเป็นจรรยาบรรณของครูที่กำหนดขึ้นโดยองค์การวิชาชีพครู

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง

หน่วยบริหารงานบุคคล สำหรับข้าราชการครู ได้กำหนดมาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครู ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของครูไว้ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2521: 17-18)

1. ปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการเรียนการสอน การอบรม การปกครองดูแลให้คำแนะแนวและแนะแนวต่าง ๆ
2. ศึกษาวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน
3. ให้บริการแก่สังคมในด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ
4. นิเทศในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ
5. ช่วยงานธุรการและงานบริการของสถานศึกษา
6. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูในลักษณะที่พึงประสงค์

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูในลักษณะที่พึงประสงค์นี้ ได้แก่ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบตามที่คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษากำหนดขึ้น (ดังรายละเอียดที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว)

2.5 ความสำคัญของครู

จากบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูดังกล่าวสรุปได้ว่า ครูมีความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาชุมชน และพัฒนาประเทศชาติเป็นอย่างมาก ดังที่ อีริยทอ เสนิงค์ ฅ อยุธยา ได้สรุปความสำคัญของครูไว้ในเอกสารการสอน ชุดวิชาการพัฒนาระบบการประถมศึกษา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2523: 381-382) ดังนี้

1. ครูเป็นผู้พัฒนาคน พัฒนทั้งด้านความรู้ ความสามารถที่จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตต่อไปได้ พัฒนาจิตใจให้เป็นผู้มีจิตใจสูง รู้จักผิดชอบชั่วดี คิดและปฏิบัติแต่ในสิ่งดีงาม พัฒนาจริยธรรม และความประพฤติให้เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมประจำใจ
2. ครูเป็นผู้ชี้แนะทางความคิดให้แก่ศิษย์ ให้ศิษย์ได้รู้จักคิด เลือกตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยเหตุผล ตลอดจนการเข้าใจตนเองอันจะนำไปสู่การปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

3. ครู เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และบุคคลทั่วไป ทั้งในด้านการประพฤติปฏิบัติและความคิดความอ่าน
4. ครู เป็นตัวจักรสำคัญในการดำเนินการศึกษา อันเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า
5. ครู เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการสร้าง เสริม เสถียรภาพของประเทศในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครองให้มั่นคง เพราะสามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ปลุกฝังค่านิยม เจตคติ ตลอดจนความสำนึกทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครองให้แก่เด็กและประชาชนได้มากที่สุด
6. ครู เป็นผู้ช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนที่ตนทำงานอยู่ให้เจริญขึ้นได้ เนื่องจาก วัสดุภาพ และปัญหาของท้องถิ่นดีกว่าข้าราชการฝ่ายอื่น ๆ

นอกจากนั้น เย็นใจ เลขาวิช ได้กล่าวไว้ในการอภิปรายเรื่องจรรยา มารยาทของวิชาชีพครูและปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ว่า "ครู เป็นบุคคลสำคัญในการช่วยแก้ปัญหา สังคม เพราะฉะนั้นครูจึง เป็นบุคคลที่ต้องมีจรรยาประจำตัวให้มากเป็นพิเศษ" (สำนักงาน-คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524 : 12) เช่นเดียวกับที่พระเทพวิสุทธิเมธี (พุทธทาสภิกขุ) (2527 : 87) ได้บรรยายธรรม เรื่อง "ธรรมสำหรับครู" ไว้ว่า ". . .ครูจะต้องประพฤติ ให้เป็นตัวอย่างที่ดี ลูกศิษย์ก็ทำตามครู ก็กลายเป็นคนดี. . ." และอีกตอนหนึ่งกล่าวว่า ". . .การสอนด้วยการทำตัวอย่างให้ดูนี้มีน้ำหนักมากกว่าการสอนด้วยปากหรือสอนแค่ปาก เพราะผู้รับคำสอนจะได้หลักฐานประจักษ์หย่านไปตั้งแต่ครั้งแรก เพื่อความแน่ใจว่า สิ่งเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ประพฤติปฏิบัติได้ไม่เหลือวิสัย . . ."

ดังนั้น เพื่อให้ครูประพฤติตน เป็นผู้มั่งจรรยาตามที่กำหนดไว้ในจรรยาบรรณครู และให้มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่เหมาะสมทั้งต่อตนเองคือสังคม และต่อวิชาชีพครู จึงต้อง มีการควบคุมและส่งเสริม เช่นเดียวกับการควบคุมจรรยาบรรณวิชาชีพอื่น ๆ ด้วย

2.6 การควบคุมจรรยาบรรณวิชาชีพ

วิชาชีพชั้นสูงจำเป็นต้องมีจรรยาบรรณเพื่อ เป็นแนวทางของการปฏิบัติวิชาชีพ โดย เฉพาะวิชาชีพหลัก ๆ ในประเทศไทย เราได้มีกฎหมายคุ้มครองการปฏิบัติวิชาชีพอยู่หลาย

วิชาชีพ เช่น วิชาชีพเวชกรรม วิศวกรรม สถาปัตยกรรม เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติวิชาชีพ ได้มีกฎหมายกำหนดให้มีการตรวจรายนามสำหรับวิชาชีพขึ้น เพื่อให้สมาชิกของวิชาชีพถือปฏิบัติ (บริบูรณ์ มุขทนต์ 2530: 19) ทั้งนี้โดยมีองค์กรของวิชาชีพนั้นเป็นผู้ควบคุมจรรยาบรรณ ดังที่ปรากฏในสรุปรายงานการสัมมนาเรื่อง "คุณธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู" ของคณะนิติศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2529: 85) ดังนี้

มาตรการในการควบคุมจรรยาบรรณในแต่ละวิชาชีพ มีกฎหมายและองค์กรเป็นผู้ควบคุม ได้แก่

วิชาชีพ	กฎหมาย	องค์กร
1. แพทย์	พ.ร.บ.วิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2526 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอาญา	แพทยสภา
2. พยาบาล	พ.ร.บ.วิชาชีพการพยาบาลและ ผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอาญา พ.ร.บ.ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518	สภาการพยาบาล
3. สถาปัตยกรรม	พ.ร.บ.วิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2508	คณะกรรมการควบคุมการ ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม (กส.)
4. วิศวกรรม	พ.ร.บ.วิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. 2505	คณะกรรมการควบคุมการ ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม (กว.)

วิชาชีพ	กฎหมาย	องค์กร
5. ตุลาการ	พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการฝ่าย ตุลาการ พ.ศ. 2521	คณะกรรมการตุลาการ (กค.)
6. ทนายความ	พ.ร.บ.ทนายความ พ.ศ. 2508	เนติบัณฑิตยสภา
7. ผู้สอบบัญชี	พ.ร.บ. ผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505	คณะกรรมการควบคุมการ ประกอบวิชาชีพบัญชี (กบช.)

สำหรับวิชาชีพครูยังไม่มีกฎหมายควบคุมจรรยาบรรณของครูโดยตรง ดังที่
จรรยา มิลินทร์ เลขาธิการคุรุสภาได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ระเบียบที่ออกมานี้มิได้สร้าง
ขึ้นเพื่อ เป็นข้อบังคับ แต่เพื่อ เป็นหลักที่ควรยึดถือและปฏิบัติตาม ถ้าทำผิดพลาดไปบ้าง
ก็จะเป็นการลงโทษ แต่คนมักจะไม่สนใจในแง่ลบ คือคิดว่าจะต้องมีการลงโทษ ซึ่งไม่ใช่
เพราะในเรื่องของการลงโทษนั้นเรามีวินัยของข้าราชการพลเรือนควบคุมอยู่แล้ว
(สำนักงาน เลขาธิการคุรุสภา 2529: 45) ทั้งนี้เนื่องจากครูมี 2 ฐานะ คือ ครูในฐานะ
เป็นข้าราชการพลเรือนประเภทหนึ่ง กับครูในฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งมีคุรุสภาเป็น
องค์กรรับผิดชอบวิชาชีพ จึงมีผลทำให้ในปัจจุบันครูถูกควบคุมด้านวินัยและจรรยาบรรณ โดย
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
ข้าราชการครูทางหนึ่ง และถูกควบคุมด้วยระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตาม
ระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526 โดยเป็นอำนาจหน้าที่ของคุรุสภาตามพระราชบัญญัติครู
พ.ศ. 2488 อีกทางหนึ่ง (สมยศ เม่นแย้ม 2528: 112) ซึ่งในเรื่องนี้เลขาธิการ
คณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) กล่าวว่า ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการผิดวินัย ทาง
ก.ค. จะพิจารณาลงโทษก่อน เสร็จแล้วจึงส่งเรื่องไปให้คุรุสภาพิจารณาเทียบกับเรื่อง
จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอีกครั้งหนึ่ง (สอาด พิมพ์สวัสดิ์ อ้างถึงในสำนักงาน เลขาธิการ
คุรุสภา 2529: 49) อย่างไรก็ตามคุรุสภาไม่มีอำนาจในการลงโทษผู้ฝ่าฝืนจรรยาบรรณแต่
อย่างใด เพราะปัจจุบันครูทั้งหลายมีความรู้สึกผูกพันกับระบบบริหารงานบุคคลของ ก.ค.
มากกว่า เพราะมีความเกี่ยวข้องกับการพิจารณาความดีความชอบและการเลื่อนตำแหน่ง ส่วน

ครูสภาจะมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมวิชาชีพครู เสียมากกว่า

สรุปมาตรการในการควบคุมจรรยาบรรณสำหรับวิชาชีพ มี 3 ลักษณะ คือ

1. มาตรการในด้านกฎหมาย
2. มาตรการในด้านการปกครอง
3. มาตรการในด้านการอนุญาตให้ประกอบอาชีพ

มาตรการในด้านกฎหมาย ในแต่ละวิชาชีพจะมีมาตรการด้านกฎหมายเป็นลึ่ความควบคุมวินัย จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ๆ เช่น วิชาชีพแพทย์ มีพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2526 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอาญา เป็นมาตรการในการควบคุมโดยมีองค์กรผู้รับผิดชอบคือแพทยสภา

มาตรการในด้านการปกครอง หน่วยงานต่าง ๆ จะมีสภาหรือคณะกรรมการทำหน้าที่ปกครองดูแลการปฏิบัติงาน เช่น เนติบัณฑิตยสภา ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความโดยมีคณะกรรมการ เนติบัณฑิตยสภา เป็นผู้ดำเนินการ

มาตรการในด้านการอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพ หลายอาชีพ เป็นต้นว่า แพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก หรือทนายความได้มีใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพแล้ว

สำหรับวิชาชีพครู ไม่มีมาตรการในด้านกฎหมายที่ใช้ควบคุมจรรยาบรรณของครูโดยตรง แต่ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 เป็นมาตรการที่ใช้ในการควบคุมจรรยาบรรณครู และมีสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ ส่วนมาตรการด้านการปกครองนั้น คณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) ทำหน้าที่ควบคุมความประพฤติของข้าราชการครู โดยใช้พระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน เป็นแนวทางหลัก และมาตรการในด้านการอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพนั้น ยังไม่มีใบอนุญาตให้ประกอบอาชีพครู ผู้สมัครเป็นครูจะใช้เพียงประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตร จากสถานศึกษาต่าง ๆ ที่ได้ศึกษามา เป็นใบเบิกทางสำหรับ เข้าทำงานในอาชีพครูเท่านั้น อย่างไรก็ตามขณะนี้ครูสภากำลังดำเนินการ ในด้านการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูอยู่ ซึ่งจะเป็นมาตรการหนึ่งในการควบคุมวินัย จรรยาบรรณครูในอนาคต (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2529: 113-115)

ตอนที่ 3 ผลการสัมมนาและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากจรรยาบรรณของวิชาชีพพัฒนาขึ้นมาจากคุณธรรมที่มีอยู่ในตัวของผู้ประกอบการวิชาชีพ เพื่อคุ้มครองผู้มารับบริการจากวิชาชีพนั้น ๆ และเพื่อส่งเสริมคุณภาพหรือกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติในการปฏิบัติตนของผู้ประกอบวิชาชีพ และจรรยาบรรณเป็นข้อกำหนดที่เกี่ยวกับจรรยาบรรณหรือกิจวัตรที่ควรประพฤติ จึงมีความสัมพันธ์กับคำว่า คุณธรรม จรรยาบรรณ จริยธรรม เป็นอย่างมาก ดังนั้นในส่วนนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและรวบรวมผลการสัมมนาและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในด้าน คุณธรรม จรรยาบรรณ และจริยธรรม สำหรับครูไว้ด้วยกัน ตลอดจน เรื่อง เกี่ยวกับการรักษาวินัย ซึ่งแสดงถึงความเป็นผู้มีจรรยาบรรณที่เห็นได้ชัดเจนมากขึ้นมาเสนอไว้ด้วย ดังต่อไปนี้

จากการสัมมนาเรื่อง "ครูไทยในอนาคต ซึ่งจัดโดยนิสิตชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2527 ระหว่างวันที่ 5 กันยายน ถึง 5 ตุลาคม พ.ศ. 2527 ปรากฏผลการสัมมนาสรุปได้ดังนี้ (นิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527: 14-24)

1. ปัญหาที่ค้นพบในด้านส่วนตัวครูพบว่า ครูขาดความรักและศรัทธาในอาชีพ เศรษฐกิจไม่มั่นคง ครูเป็นแบบอย่างทางจริยธรรมน้อยลง เห็นแก่ตัวมากขึ้น
2. ปัญหาที่ค้นพบในด้านเกี่ยวกับงานพบว่า ครูสอนไม่ตรงกับความถนัดและความสามารถ ครูรับผิดชอบในการสอนมากเกินไป ครูเน้นเนื้อหามากเกินไปไม่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน ครูผู้น้อยไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน ผู้บริหารไม่ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งในและนอกโรงเรียน
3. ปัญหาที่ค้นพบในด้านที่เกี่ยวกับความรู้ พบว่า ครูไม่ใช้หลักสูตรให้เป็นประโยชน์เท่าที่ควร ครูนำความรู้ฝึกส่วนตัว เข้ามามีส่วนในการประเมินผลด้วย ครูไม่ค่อยนำหลักจิตวิทยา มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน และในถิ่นที่ขาดแคลนครูที่มีวุฒิทางการศึกษา
4. ปัญหาที่ค้นพบในด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า ครูไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียน ครูวางตัวไม่เหมาะสม ไม่เป็นกันเองกับนักเรียน ครูต้องการให้ตัวเองเป็นที่ยอมรับของสังคม บางครั้งจึงปฏิบัติตัวโดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม ครูไม่มีความสามัคคีในหมู่คณะ มักจะแบ่งแยกตามสถาบัน ทำงานเพื่อหวัง

ตำแหน่งทางการศึกษาที่สูงขึ้น

จากการประชุมสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครู ระหว่างวันที่ 16 - 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2523 สรุปได้ว่า อาชีพครูได้รับความศรัทธาและยกย่องจากประชาชน หรือแม้แต่ครูเองอยู่ในระดับคำ จริยธรรมและความเป็นปุชนิยบุคคลของครูเสื่อมถอยลง (สำนักงาน เลขาธิการคุรุสภา 2528: 1)

อารี สัตหจวิ และคณะ (2527: 59-74) ได้สรุปผลการสัมมนาเรื่อง "การปฏิรูปการฝึกหัดครูตามโครงการพัฒนาศึกษาอาเซียน" ไว้ในส่วนที่เป็นแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบของการฝึกหัดครูในอนาคต ดังนี้

1. บทบาทและภาระหน้าที่ของครู

- 1.1 ในฐานะ เป็นผู้สอน
- 1.2 ในฐานะ เป็นผู้อบรม เด็ก
- 1.3 ในฐานะ เป็นผู้พัฒนา ทั้งพัฒนาตนเอง พัฒนาเด็ก และพัฒนาชุมชน
- 1.4 ในฐานะ เป็นผู้แนะแนวแก่ เด็ก ทั้งในด้านการค้ารงชีวิตและอาชีพ
- 1.5 ในฐานะ เป็นผู้ส่งเสริมและพัฒนา ศิลปะและวัฒนธรรมไทย
- 1.6 เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม เป็นตัวอย่างด้านคุณธรรม โดยมี

คุณธรรมและจรรยาวิชาชีพที่พึงประสงค์

2. ลักษณะของครูที่พึงประสงค์

2.1 มีความ เป็นครู คือทำตนเองเป็นแบบอย่างที่ดี รัก เมตตา ปราณี เด็ก รักอาชีพครู ใฝ่รู้ โลกทัศน์กว้าง รับผิดชอบค่อนหน้าที่ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีวุฒิภาวะ ยุติธรรม มีชีวิตที่สงบและเรียบง่าย มีบทบาทในการช่วยเหลือชุมชนมากขึ้น

2.2 มีความรู้ดีในด้านต่อไปนี้

วิชาเฉพาะ มีความรู้ลึกซึ้ง เหมาะสมตามระดับการศึกษาที่จะสอน

วิชาชีพครู วิทยาการจัดการ จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การวิจัย และการประเมินผล

ความรู้ทั่วไป โดยเฉพาะ เรื่องการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
การอนุรักษ์ธรรมชาติ

2.3 มีความสามารถในวิธีการสอน วิธีการอบรม การพัฒนา และ
การเป็นผู้นำ ผู้ตาม และผู้ประสานงานที่ดี โดยได้รับการฝึกปฏิบัติ เหมาะสมจน เกิดทักษะ

และในส่วนที่เป็นรูปแบบของการเตรียมครู ได้กำหนดลักษณะของครูที่
ต้องการไว้ดังนี้

1. มีคุณธรรมจรรยา
2. มีความสามารถในการสอน
3. มีความสามารถในการวิจัย พัฒนา และให้หาความรู้

คณะนิสิตครูศาสตร์ศึกษาศาสตร์ สาขาศึกษาศาสตร์และการสอน บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง "คุณธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ
ครู" ขึ้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2529 ในการสัมมนาดังนี้ได้วิเคราะห์คุณลักษณะเด่นของ
ครูดีเด่น โดยการศึกษาจากหนังสือประวัติครู ซึ่งครูสภาจัดพิมพ์ขึ้น จำนวน 24 ท่าน ได้
พบว่า คุณลักษณะเด่นของครูในส่วนที่สอดคล้องกันคือ

1. การตั้งใจทำงานอย่างจริงจังด้วยความรักและความรับผิดชอบ
2. มีความขยันขันแข็ง
3. มีความเสียสละ
4. เป็นคนที่ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน
5. อุทิศเวลาให้แก่งานราชการ
6. มีกิจกรรมยามว่าง สุภาพ เรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตน
7. มีความเมตตากรุณา
8. มีความซื่อสัตย์สุจริต
9. มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส
10. มีอารมณ์ขัน
11. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
12. ชอบช่วยเหลือผู้อื่น

13. ท่วงโยเอาใจใส่ต่อศิษย์

14. ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ โดยไม่ปิดบังอำพราง

นอกจากนี้บุคคลผู้สืบมาซึ่งได้ศึกษา เปรียบ เทียบจรรยาบรรณระหว่างวิชาชีพ ของ แพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก ตุลาการ ทนายความ และผู้สอบบัญชี ได้คุณธรรมที่ สอดคล้องกัน 5 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ในการประกอบอาชีพ การรักษาเกียรติศักดิ์แห่ง อาชีพ ความรับผิดชอบต่ออาชีพ การรักษาความลับของผู้รับบริการวิชาชีพ และการไม่อวด อ้างความสามารถทางวิชาชีพ เพื่อใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ สำหรับคุณธรรมจรรยาบรรณ ครุภัณฑ์ที่มีจุดเน้นทั้งทางด้านประกอบการ การครองคน และการดำรงไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์ ของวิชาชีพ เช่นเดียวกับวิชาชีพดังกล่าว แต่ต่างจากจรรยาบรรณวิชาชีพอื่น ๆ ในด้านการไม่ อวดอ้าง ไม่โฆษณาชวนเชื่อเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพของตน (สำนักงานเลขาธิการ ศรศภา 2529: 102-107)

ในการประชุมสัมมนาการพัฒนาหลักสูตรผลิตครูประถมศึกษา ซึ่งจัดโดย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อปลายปี พ.ศ. 2522 ได้สรุปสมรรถภาพที่ จำเป็นสำหรับครูประถมศึกษาไว้ 26 ประการ ดังนี้ (คณะพัฒนาหลักสูตร โครงการปรับปรุง หลักสูตรฝึกหัดครู 2523: 1-2)

1. มีความรู้ความเข้าใจเมื่อหาวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา
ศึกษา
2. มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ใน เนื้อหาตามที่หลักสูตรประถมศึกษา
กำหนด
3. สามารถอธิบายแนวคิดทางการศึกษาที่สำคัญ
4. สามารถวิเคราะห์ปัญหาโรงเรียนและในชุมชนได้
5. สามารถอธิบายหลักการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ และนำหลักเหล่านี้มาใช้ในการ
การเรียนการสอน
6. สามารถอธิบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการ เรียนการสอน
7. สามารถเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรม และวัยของ
ผู้เรียน

8. สามารถสร้างและใช้สื่อการเรียนต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และสภาพของท้องถิ่น

9. สามารถประเมินผลการเรียนการสอนในโรงเรียน
10. สามารถเลือกและใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน
11. สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
12. สามารถให้บริการแก่ชุมชนโดยอาศัยวิธีการทางการศึกษานอกระบบ
13. สามารถใช้เอกสารประกอบหลักสูตร เพื่อการเรียนการสอน
14. สามารถอธิบายและกำหนดความคิดรวบยอดจากเนื้อหาที่จะทำการสอน
15. สามารถเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
16. สามารถสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ
17. สามารถสร้างสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
18. สามารถใช้และถ่ายทอดวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา
19. สามารถใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเด็ก เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ต่าง ๆ
20. สามารถจัดกิจกรรม เพื่อช่วย เหลือและส่งเสริม เด็กตามความสามารถของ

แต่ละบุคคล

21. สามารถสอนวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรประถมศึกษาได้เป็นอย่างดี
22. สามารถอบรมจริยธรรมแก่เด็ก
23. สามารถปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับและจรรยาบรรณของครู
24. มีความรักและศรัทธาในอาชีพและศึกษาหาความรู้เพิ่ม เติมอยู่เสมอ
25. มีความรับผิดชอบต่อนักเรียนในฐานะ เป็นผู้ประกอบวิชาชีพครู
26. มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้ร่วมอาชีพและผู้ประกอบอาชีพอื่นได้ เป็น

อย่างดี

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณของวิชาชีพครู มีดังนี้

สุหัตตรา ภักดิ์ประไพ (2513: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้วิจัยเรื่อง "ลักษณะครูที่ดีในทัศนะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนร้อยละ 92.19 ชอบให้ครูเป็นตัวอย่างที่ดีในทุกกรณี ไม่ว่า

จะเป็นเรื่องระเบียบวินัย ความประพฤติ ความสะอาดเรียบร้อย และความขยันขันแข็งในการ
หาความรู้ การแต่งกายของครูเป็นเรื่องสำคัญมาก ครูควรแต่งกายให้เรียบร้อยอยู่เสมอ

พัฒน์ ชนะดี (2521: 47) วิจัยเรื่อง "ความผิดทางวินัยของข้าราชการครู
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2515-2519" โดยรวบรวมข้อมูล
จาก แผนกวินัยของคุรุสภา พบว่า มีข้าราชการครูกระทำผิดวินัยและได้รับการพิจารณาโทษ
ถึงที่สุดแล้วเป็นจำนวนทั้งหมด 213 คน และกรณีความผิดวินัยที่พบมากที่สุดคือ การไม่อุทิส
เวลาของคนให้แก่ราชการ รองลงมาได้แก่ การกระทำอันได้ชื่อว่าประพฤติชั่วและไม่ปฏิบัติตาม
ระเบียบแบบแผนของทางราชการ

สินสมุทร ประทุมตา (2519: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง "ความผิดทางวินัยของ
ข้าราชการครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระหว่าง พ.ศ. 2517-2519" เก็บข้อมูลจาก
บันทึกประวัติและกรณีความผิดของข้าราชการครูที่กระทำผิดจากแผนกวินัยของคุรุสภา ผลการวิจัย
ปรากฏว่า มีข้าราชการครูกระทำผิดวินัยจำนวน 778 คน กรณีความผิดที่พบมากที่สุดคือ การ
ไม่อุทิสเวลาของคนให้แก่ทางราชการ รองลงมาได้แก่ กระทำการอันได้ชื่อว่าประพฤติชั่ว
และไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

วันเพ็ญ พันสถา (2524: 140) ได้วิจัยเรื่อง ความผิดทางวินัยของ
ข้าราชการครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดและข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2516-2522 ผลการวิจัยปรากฏว่า ความผิดทางวินัยที่
ข้าราชการครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด และข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด
กรมสามัญศึกษากระทำผิดมากที่สุด ได้แก่ กรณีกระทำการอันได้ชื่อว่าประพฤติชั่ว ซึ่งได้แก่
การเป็นคนเสเพล เสพสุราเมึน เมาจนไม่สามารถครองสติได้ หมกมุ่นในการพนันและเรื่องชู้สาว
กระทำผิดอาญา กระทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ รองลงมา
ได้แก่ กรณีไม่อุทิสเวลาของคนให้แก่ราชการ ละทิ้งหน้าที่ราชการ และ เมื่อเปรียบเทียบ
ระหว่างสังกัดพบว่าข้าราชการครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีค่าร้อยละของจำนวนผู้กระทำผิด
สูงกว่าข้าราชการครูมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา

อดุลย์ วราเอกศิริ (2528: บทคัดย่อ) วิจัยเกี่ยวกับ ความผิดทางวินัย ของข้าราชการครู สังกัดกรมสามัญศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2525-2526 สรุปผลการวิจัยว่า ลักษณะความผิดทางวินัยที่ครูกระทำผิดมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ การกระทำการอันใดชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว การไม่ถือปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ และการไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ทางราชการ ละทิ้งหน้าที่ราชการ ระดับโทษที่ได้รับมากที่สุดคือ ตัดเงินเดือน ส่วนสาเหตุของการทำผิดได้แก่ ความไม่เข้าใจระเบียบต่าง ๆ ของทางราชการ ปัญหาทางเศรษฐกิจ เจตนากระทำผิด ขาดคุณธรรม ความลุ่มหลงค่อนามนุษย์ มีปัญหาทางอารมณ์และสังคม โอกาสเปิดช่องล่อใจและจากการประพฤติปฏิบัติของผู้บังคับบัญชา

ปาริชาติ เกษมเสนาะ (2524: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวปฏิบัติในการรักษาวินัยของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 8 ตัวอย่างประชากรเป็นผู้บริหารและอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 528 คน พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องวินัยของกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มอาจารย์อยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารและอาจารย์ส่วนใหญ่ปฏิบัติได้ถูกต้องตามระเบียบวินัยที่กำหนด และสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดมีอุปสรรคในการรักษาวินัยได้แก่ การจัดสวัสดิการของหน่วยงาน การขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องระเบียบ วินัย และขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงานของครูเป็นสาเหตุสำคัญ

วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (2518: 86-92) ได้วิจัยเรื่อง "ลักษณะของครูที่สังคมต้องการ" เมื่อ พ.ศ. 2518 กลุ่มตัวอย่าง เป็นประชากรในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยครู นักเรียน นักศึกษาครู ผู้ปกครอง นักการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านความประพฤติ ครูไม่ควรประพฤติคนเหมือนคนในอาชีพอื่น ครูจะต้องประพฤติคนเยี่ยงสมาชิกที่ดีในสังคมอย่างเสมอต้นเสมอปลาย เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนตลอดเวลา

2. ด้านความรู้ทางวิชาการ ครูจะต้องมีความรู้กว้างขวางนอกเหนือจากวิชาที่ตนสอนและหาความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนั้นครูยังจะต้องมีความรู้ทางวิชาชีพครูด้วย

3. ด้านความสามารถในการสอน ครูต้องมีทักษะในการสอนให้นักเรียนเข้าใจ ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนอยู่เสมอ สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตั้งใจสอนและมีน้ำใจช่วยเหลืองานของโรงเรียน

4. ด้านการปกครองนักเรียน ครูจะต้องเข้มงวดกวดขัน ไม่ปล่อยปละละเลยต่อการที่นักเรียนกระทำผิดระเบียบของโรงเรียน อบรมศีลธรรมจรรยาแก่นักเรียน

5. ด้านมนุษยสัมพันธ์ ครูควรให้ความสนิทสนมแก่นักเรียน ใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนประสบปัญหาต่าง ๆ ควรหาโอกาสพบปะผู้ปกครองนักเรียนและเข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

6. ด้านบุคลิกภาพ ครูควรแต่งกายเรียบร้อย กิริยาสงบเสงี่ยม พูดจาไพเราะ สุภาพ มีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ และมีลักษณะผู้นำ

7. ด้านการทำงานนอกเวลาและงานอดิเรก ครูไม่ควรทำงานพิเศษหรืองานอดิเรกประเภทที่ขัดต่อศีลธรรม คุณธรรมอันดีหรือเกี่ยวข้องกับอบายมุข เช่น ขายสุรา ออกเงินให้กู้ เก็บเงินคามบาริ การล่าสัตว์ การเป็นนายหน้า ครูควรทำงานพิเศษที่สุจริต ซึ่งไม่ขัดต่อศีลธรรมและไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข เช่น สอนพิเศษ ทำสวน เป็นต้น

นอกจากนั้นในการเปรียบเทียบความสำคัญระหว่างความรู้กับความประพฤตินี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเห็นว่า ความประพฤตินี้สำคัญกว่าความรู้ ยกเว้นกลุ่มนักเรียนที่มีความเห็นเช่นนี้เพียงครึ่งเดียว

เจลิยว บุรีภักดี และคณะ (2520: 366-369) ได้วิจัยเรื่อง "ลักษณะของครูที่ดี" โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 6 กลุ่ม ประกอบด้วย ครูอาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา พระ ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนทั้งสิ้น 7,762 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความสำคัญของครูอยู่ที่บทบาทการสอน และการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ครูที่ชอบมากที่สุดมีลักษณะดังนี้คือ ตั้งใจสอน เข้าใจและเป็นกันเองกับเด็ก มีความรับผิดชอบ มีความยุติธรรม มีความเมตตา ร่าเริงแจ่มใส ซื่อสัตย์ และเสียสละ และถ้าเรียงลำดับความสำคัญและความจำเป็นจากมากไปหาน้อยของลักษณะครูที่ดี จะได้ดังนี้

1. ด้านคุณธรรมและความประพฤตินี้

2. ด้านการอบรม-แนะแนว-ปกครอง
3. ด้านการสอน
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์
5. ด้านบุคลิกลักษณะ
6. ด้านสุขภาพกายและจิต
7. ด้านวิชาการ

จำเนียร น้อยท่าช้าง (2521: 74-76) ได้วิจัยเรื่อง "ครูดีในทัศนะของเด็ก" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ทุกจังหวัด จำนวน 2,418 คน ได้ผลการวิจัยในส่วนที่เป็นความประหลาดใจของครู สรุปได้ดังนี้

1. ไม่เห็นด้วยกับการที่ครูจะไปเที่ยวพักผ่อนในสถานเริงรมย์ต่าง ๆ
2. ไม่อยากให้ครูดื่มสุรา เล่นการพนัน ไม่ว่าจะเป็นที่สโมสรข้าราชการหรือสถานที่ทั่วไป
3. ครูควรประพฤติตัวดีกว่าข้าราชการอาชีพอื่น ๆ เช่น ทหาร ตำรวจ
4. ครูควรประพฤติตัวเรียบร้อย
5. ครูควรเป็นกันเองกับเด็ก
6. ครูควรรู้วัฒนธรรม แต่ไม่ต้องเคร่งครัดมากนัก

จารึก นนทวาสี (2524: 89) ได้ศึกษา "เกณฑ์การตัดสินครูประถมศึกษาดีเด่น" จากตัวอย่างประชากรซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด 62 คน และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย 80 คน ผลการวิจัยได้ข้อมูลที่น่าไปจัด เป็น เกณฑ์การตัดสินครูประถมศึกษาดีเด่น 6 หมวดด้วยกัน คือ

1. ด้านการสอน
2. ด้านวิชาการ
3. ด้านกิจการนักเรียน
4. ด้านความสัมพันธ์และการบริการ
5. ด้านคุณลักษณะ เฉพาะตัวครู
6. ด้านธุรการและการพัฒนา

สำหรับด้านคุณลักษณะ เฉพาะตัวครูนั้นถือว่าเป็น เกี่ยวข้อง กับบุคลิกภาพและคุณสมบัติของตัวครู กลุ่มตัวอย่างประชากรเห็นว่า ครูดีเด่นจะต้องมีความรัก และศรัทธาในอาชีพครูเป็นอันดับแรก นอกจากนั้นจะต้องมี ศิลธรรมและความประพฤติดีงาม ด้วย และต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพราะในการปฏิบัติงานนั้นครูดีเด่นจะต้องมี อุทิศตน หรือวิญญานของการ เป็นครูอยู่เสมอ และควรพยายามสร้างคนให้เป็นปราชญ์บุคคล

บุญล ศันรียงค์ (2525: 100) ได้วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครู ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร คอการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู" พบว่าครูโดยส่วน วมมีความคิดเห็นว่ สถาบันวิชาชีพครูจะต้องส่งเสริมและควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ ในด้าน จรรยาบรรณ การประสานงานการผลิตครู การใช้ครูและการออกไปอนุญาตประกอบวิชาชีพ ครูควรมีการ เช่น ึ่งเดียวกับการควบคุมและส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพแพทยและทนายความ เป็นต้น

สุรชาติ เสนาจักร (2527: 105) วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูและ ผู้เกี่ยวข้องับวิชาชีพครูในเขตการศึกษา 1 คอแนวทางการยกระดับวิชาชีพครู" ผลการวิจัย ที่ได้คือ กลุ่มตัวอย่างประชากรเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าครูควรมีจรรยาบรรณในการสอนศิษย์ อุทิศ เวลาให้แก่ศิษย์ และการสอบสวนครูที่ประพฤติผิดจรรยาบรรณควรมีคณะกรรมการสอบสวนความ ด้ระดับชั้นของการมอบหมายอานาจนหน้าที่

ธีระ รุญเจริญ และคณะ ได้วิจัยเรื่อง "Philosophy of Teacher Education : Thailand" เพื่อศึกษาลักษณะของครูไทยในอนาคต โดยศึกษาจากกลุ่ม ตัวอย่างซึ่งประกอบด้วย 3 กลุ่มใหญ่คือ กลุ่มผู้เรียน กลุ่มครู และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งสิ้น 1,195 คน จาก 9 จังหวัดใน 4 ภาคของประเทศไทย การสำรวจใช้วิธีการ สัมภาษณ์ได้ผลสรุปว่า วิชาชีพครูถูกจัดอันดับว่าเป็นอาชีพที่สำคัญที่สุดของไทย ครูในอนาคต จะต้องเน้นผู้ที่มีลักษณะบางอย่างมากกว่ามีจจุบันคือ ความยุติธรรม ความคิดก้าวหน้า ความ รับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความรู้ น้าใจนักกีฬา การเข้ากับคนอื่นได้ดี มีแรงจูงใจไม่ล้มฤทธิ์ ความรอบคอบ ความคิดริเริ่ม ความมีเหตุผล ความอดทน ความมีคุณธรรม ความเป็นผู้นำ (ดิลก บุญเรืองรอด 2525: 3-8)

ฉลอง บุญญานันต์ สุภชัย สุภวรรณ และสมคิด อิศระวัฒน์ (2526: 61) ได้วิจัยเรื่อง "จรรยาบรรณของผู้สอนในมหาวิทยาลัย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่ามี

พฤติกรรมอะไรบ้างที่ควรกำหนดเป็นจรรยาบรรณของอาจารย์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ หัวหน้าภาควิชาจำนวน 241 คน จากมหาวิทยาลัย 5 แห่ง ได้ผลสรุปว่า พฤติกรรมต่อไปนี้ เป็นพฤติกรรมที่ควรกำหนดเป็นจรรยาบรรณของผู้สอนในมหาวิทยาลัย และมีความสำคัญสูงสุด ได้แก่

1. ไม่หาความรู้ในวิชาที่ตนเองสอนให้กว้างขวางลึกซึ้ง ไม่ละทิ้งหน้าที่ในการสอนและงานที่ได้รับมอบหมายจากสถาบันที่ตนสังกัด ตั้งใจสอนอย่างดีและสม่ำเสมอ ยึดถือว่างานสอนและงานแนะนำนักศึกษา เป็นหน้าที่สำคัญในอาชีพครู

2. ปฏิบัติหน้าที่ครูด้วยใจศรัทธาในอาชีพครู ตั้งใจปฏิบัติงานเพื่อศิษย์และการศึกษาด้วยความเสียสละ เอาใจใส่และให้คำแนะนำปรึกษาแก่ศิษย์อย่างดี

3. ปฏิบัติตนต่อศิษย์และผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรมเสมอ

4. ให้บริการทางวิชาการแก่สังคมโดยสุจริตใจ

5. ปฏิบัติตนโดยยึดมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ

6. รักษาความสามัคคีและชื่อเสียงของสถาบันที่ตนสังกัดอยู่

7. ปฏิบัติหน้าที่โดยรักษาผลประโยชน์ของสถานศึกษาและส่วนรวม

8. รักษาความลับของศิษย์ เพื่อนร่วมงาน และสถานศึกษา

9. ปฏิบัติตนต่อสาขาวิชาอื่นด้วยใจเป็นธรรม ปฏิบัติตนต่อศิษย์และผู้อื่น

ด้วยความสุภาพเรียบร้อย

10. ปฏิบัติตนตามแบบธรรมเนียมที่ดีของสถานศึกษา

11. สนับสนุนและปฏิบัติตนตามนโยบายของรัฐด้วยความบริสุทธิ์ใจ

สุริยา จารยะพันธุ์ (2527: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ "ความคาดหวังของคณะกรรมการร่างจรรยาบรรณ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ต่อจรรยาบรรณที่สำคัญสำหรับครู" โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 1,442 คน พบว่า จรรยาบรรณที่ได้รับความคาดหวังในระดับสำคัญอย่างยิ่งได้แก่

1. มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่อ้อราชฐ์วังหลวง

2. ไม่ประพฤติชั่วเสเพล เป็นนักเลงการพนันหรือชอบอบายมุข

3. ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

4. ไม่ละทิ้งการสอน
5. เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย
6. ไม่ทำผิด เรื่องชู้สาว
7. ไม่ลักทรัพย์
8. ไม่นำผลงานทางวิชาการของคนไปใช้ในทางทุจริตหรือ เป็นภัยต่อ .

มนุษยชาติ

9. ให้คะแนนอย่างเที่ยงตรง
10. รักและศรัทธาในอาชีพครู อุทิศตนเพื่อศิษย์และการศึกษา
11. มีระเบียบวินัย
12. รักษาชื่อเสียง มีให้ขึ้นชื่อว่าประพฤติชั่ว

บริบูรณ์ บุญหนุน (2530: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับ จรรยาบรรณสำหรับ อาจารย์ในวิทยาลัยครู ตามความคิด เห็นของผู้บริหารและอาจารย์ในวิทยาลัยครูกลุ่มภาคเหนือ ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่า พฤติกรรมที่ควรกำหนดเป็นจรรยาบรรณ ของอาจารย์วิทยาลัยครู 33 ข้อ อยู่ในระดับที่เห็นด้วยมากที่สุดแยกออกเป็น 5 หมวด คือ

1. หมวดคุณงามความดีของอาจารย์ ได้แก่
 - 1.1 อาจารย์พึงประพฤติปฏิบัติตนตามที่ครูด้วยใจศรัทธาในอาชีพครู
 - 1.2 พึงสำนึกในความเป็นครูของครู ดำรงไว้ซึ่งเกียรติของสถาบัน

ฝึกหัดครู

- 1.3 พึงยึดมั่นในชาติ ศาสนา และจงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์
- 1.4 พึงรักษาความซื่อสัตย์ อันได้แก่ ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อราชการ และต่อประชาชน
- 1.5 พึงปฏิบัติตนตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย
- 1.6 พึงประพฤติปฏิบัติตน เป็นผู้มี เหตุและผลอย่างสุจริตเที่ยงธรรม
- 1.7 พึงปฏิบัติตน เป็นผู้เสียสละ เพื่อประโยชน์ทางราชการและสังคม

ส่วนรวมของประเทศ

- 1.8 พึงรักษาสุขภาพพลานามัยทั้งทางกายและจิตใจให้สมบูรณ์และ

แข็งแรงอยู่เสมอ

2. ทรรศนะประหลาดปฏิบัติของอาจารย์ต่อวิชาชีพ ได้แก่

- 2.1 อาจารย์พึงศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมให้เป็นผู้มีความรู้กว้างขวาง
ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ
- 2.2 พึงมีความรู้ในวิชาชีพ อันได้แก่ กลวิธีสอน จิตวิทยาในการ
สอน การเลือก และการใช้สื่อการเรียนการสอน การนำเทคนิคและวิธีการสอนรวมทั้งวิธีการ
ใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการประกอบวิชาชีพครู
- 2.3 พึงเสริมสร้างทักษะในวิชาชีพของคนอยู่เสมอ
- 2.4 พึงมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพของตน
- 2.5 พึงรักษาศักดิ์ศรีและเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพครูโดยสำนักอยู่เสมอ
ว่าตน เป็นครูของครู
- 2.6 พึงยกย่องให้เกียรติเคารพในศักดิ์ศรีของผู้ประกอบอาชีพครู
ด้วยกัน
- 2.7 พึงประพฤติปฏิบัติสิ่งเกี่ยวกับหน้าที่ของวิชาชีพครูโดยใช้ความคิด
ใคร่ครองอย่างรอบคอบ ไม่ประมาทเลินเล่อ อันจะทำให้วิชาชีพของตนเสื่อมลง
- 2.8 พึงมีพื้นฐานความรู้ในวิชาที่ตนสอนเป็นอย่างดี

3. ทรรศนะประหลาดปฏิบัติของอาจารย์ต่อศิษย์ ได้แก่

- 3.1 อาจารย์พึงกระตุ้นให้ศิษย์ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
- 3.2 พึงฝึกและหาวิธีสนับสนุนให้ศิษย์มีระเบียบวินัยในตนเอง
- 3.3 พึงแสวงหาวิธีการที่จะฝึกอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นครูที่มีความ
สำนึกและมีความศรัทธาในวิชาชีพครู
- 3.4 พึงกระตุ้นให้ศิษย์มีความสำนึกในสิทธิของตนและของผู้อื่น
- 3.5 พึงฝึกให้ศิษย์มีความสามารถในการทำงาน เป็นหมู่คณะ รู้จัก
วิพากษ์วิจารณ์ ออกทนต่อคำวิจารณ์และยอมรับฟัง เหตุผลของผู้อื่น
- 3.6 พึงอธิบายความรู้โดยไม่ปิดบังอำพรางหรือบิดเบือน เนื้อหาสาระ
ที่ตนสอนอยู่
- 3.7 พึงแสวงหาวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ และใช้กลวิธีสอนให้ศิษย์เกิด
ความรู้ความเข้าใจในการที่จะนำไปใช้ เป็นแบบอย่างการสอนที่ดีได้

3.8 ฟังประหฤติปฏิบัติคนให้ เป็นผู้สมควรแก่การยกย่องและเป็น
แบบอย่างที่ดีของศิษย์

3.9 ฟังปฏิบัติคนต่อศิษย์โดยไม่เลือกเชื้อชาติ ศาสนา ครอบครั
ฐานะ และวัย

4. หมวดการประหฤติปฏิบัติของอาจารย์ต่อสังคม ได้แก่

4.1 อาจารย์จะต้องไม่รับสินจ้างรางวัลหรือสิ่งของต่าง ๆ อันจะนำ
มาซึ่งการตัดสินใจที่ไม่ยุติธรรม

4.2 ฟังประหฤติปฏิบัติคน เป็นแบบอย่างที่ดี

5. หมวดการประหฤติปฏิบัติของอาจารย์ในด้านการทำงาน ได้แก่

5.1 อาจารย์ฟังปฏิบัติคนให้ตรงต่อ เวลาอยู่เสมอ

5.2 ฟังรวบรวมวิชาการและประสบการณ์ใหม่ ๆ แล้วนำมาใช้
ปรับปรุงกระบวนการ เรียนการสอนและการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5.3 ฟังรักษาเกียรติศักดิ์ ชื่อ เสียงของคนเองโดยไม่กระทำการอัน
ได้ชื่อว่าประหฤติชั่ว

5.4 ฟังเอาใจใส่และตรวจสอบความ เรียบร้อยของงานที่ตนทำเพื่อ
ป้องกันมิให้เกิดความเสียหายในส่วนรวม

5.5 ฟังมีความรู้วิชาการและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เกี่ยว
กับหลักสูตรการสอน และการบริหารการศึกษาของวิทยาลัยครูที่ตนสังกัดอยู่

5.6 ฟังมีวาจาสุภาพดี เช่น คำพูดจริง คำพูดสมานสามัคคี คำพูด
ไพเราะ และคำพูดที่มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่